

"ELS FELIÇOS ANYS VINT I TRENTA": LA PROSTITUCIÓ A SANTA COLOMA, RESSÒ, n° 294 , 1998

Diuen que és l'ofici més antic del món i els historiadors han reconegut sempre la funció social de la prostitució. A Holanda, en el segle XIV i XV les "cases de barrets" eren propietat de l'ajuntament i la parròquia, els quals explotaven conjuntament el negoci i procuraven tenir sempre un bon assortit per satisfer les necessitats dels solters i malcasats, ja que amb aquest sistema evitaven les violacions de les donzelles i esposes de les classes benestants. Avui recordarem i rendirem homenatge a les "treballadores de l'amor" de Santa Coloma. En els anys vint de l'actual segle tenim les primeres referències de prostitució en el *Cafè Novedades*, ubicat en els baixos de l'antic Ajuntament, (C/Pare Rodés-C/Delme) en l'edifici propietat de l'influent polític de Prat. Els amos eren forasters que veieren en la capitalitat colomenca un negoci, ja que el tràfic pels jutjats, les eleccions polítiques, l'important mercat setmanal, portava a la ciutat un bon nombre de selvatans i gironins. No era una casa de barrets pròpiament dita, sinó un cafè atrevit que feia espectacles femenins pujats de to amb noies desinhibides.

Un cop inaugurat, tingué els seus detractors i per dues causes: per un costat la pròpiament moral, ja que el Cafè-Concert oferia els dos "vicis" més atacats en aquella època: la beguda i el sexe. Però per l'altre costat hi hagué també una oposició de caire polític, ja que tenir ubicat un negoci d'aquestes característiques al bell mig del poble, en els baixos del propi ajuntament, símbol de la ciutat, es convertí en un tip de riure per a la resta de la comarca que, envejosa, trobava un motiu d'escarni i escampava per tot arreu que l'ajuntament de Santa Coloma era una "casa de putes". Moralitat i honra ciutadana foren doncs els dos motius que esgrimiren les forces vives colomenques per atacar, denunciar i boicotejar el *Cafè Novedades*. I la lluita es va fer des dels mitjans d'informació, tots satèl.lits d'un o altre grup polític del moment. Aquest any 1923 Santa Coloma disposava de dos periòdics "*Llevor*" i "*La Veu de la Selva*" i des d'ells, i a vegades des del "*Diario de Gerona*" es realitzà una forta campanya per fer tancar el Cafè Novedades.

La campanya començà amb un article d'opinió del periòdic *Llevor*, el 31 de març de 1923 quan sota el seudònim de Gentil Cantaire, s'escrivia "*El nou Cafè Concert és una escola de degradació, una terrible amenaça de destrucció dels més preuats sentiments morals no solament per a Santa Coloma; per a tota la comarca. La*

constitució geogràfica de l'encontrada fa que alguns poblets veïns tinguin la desgràcia de no poguer tenir mestre que allissoni la joventut contra els perills mentals, fisiològics i econòmics del cabaret i aquella joventut treballadora sentirà la picada instintiva de la curiositat, s'afeblirà la seva voluntat i serà víctima ignoscenta d'una besada impúdica i pessetera i pagarà unes copes de cervesa, amb el seu jornal, amb la seva degradació i amb la seva ruïna[...] Per a res necessitem les males olors i els licors mortífers i idiotitzants. Que no hi hagi qui vulgui justificar-ho al.legant que és una nota de cosmopolitisme....." La proposta de l'articulista era declarar el boicot al Cafè i encaminar la joventut cap el futbol i el teatre.

Un mes més tard, *La Veu de la Selva*, periòdic políticament contrari a *Llevor*, s'afegia a la lluita i encapçalava la seva editorial amb un quartet ben català : "*Colomencs ja ha arribat l'hora / de cridar agermanats / via fora, via fora / el cafè de Novetats* " i demanava l'actuació de les pròpies autoritats municipals i del Governador Civil de la província per oposar-se "*a que arrelí en nostra urb, planta tan perniciosa*" En segon lloc demanava que els metges controlessin les malalties de les noies del Cafè i en tercer lloc s'afegia a la proposta de *LLevor* i demanava el boicot: "*Fora caretes i subterfugis. O, amb el cafè-concert, amb totes les seves disbauxes, degradacions i immoralitats, o contra el cafè. Trieu, habitants de nostra quieta, formosa i sana població!*"

El 5 de maig de 1923, "Gentil Cantaire" atacava de nou des del periòdic *LLevor* amb una proclama que transcriu íntegra pel seu valor documental per veure la tensió que havia portat el cafè, el qual "*faria als colomencs homes d'estòmac doble d'una negra insaciabilitat: la fam repugnant de la passió més baixa i l'adelarament desficiós dels esperits dels licors, els dos factors importants en la taula de coeficient de degeneració d'una rassa...En nom de cap principi és justificable la mort que es pretén donar als sentiments de moralitat d'un poble; en nom de cap principi, es pot donar l'espectacle d'un cabaret als veïns de la part més cèntrica de la ciutat que forçosament hauran de veure la porta oberta, assaltant a les mares el dubte de si allà dintre es concerta un comerç indigne amb el fruit del seu dolor i de les seves llàgrimes; en nom de cap principi hi ha dret a ennuvol·lar els amors de les nostres xamoses i virtuoses damiselles amb la punyida cor-feridora de l'incertesa de si allà dintre el que ocupa el seu cor i el seu pensament, la traïciosa baixament amb una besada[.....]en nom de cap principi hi ha dret a permetre que unes gens estranyes haginprés per assalt la ciutat, prenent emportar-se'n els interessos i deixar-nos la intranquil·litat en les nostres llars,*

llegantnos una generació empobrida de potencialitat per el treball, inhabilitada per a tota nova empresa en la qual carregui cor i cervell"

El mateix mes de maig el tema abastava el nivell provincial quan Ramon Planas i Puig escrivia un article al *Diario de Gerona* tot comminant al governador civil que actués ja que "*cuando el mal insolente escala las callejas más céntricas y los lugares más altos, los sitios más públicos y los puestos de más luz, cuando se atreve a penetrar EN LOS MISMOS BAJOS DE LA CASA DE LA CIUDAD ¡ah! entonces, el mal, o no tiene remedio y se hunde la ciudad, o hay que atajarlo en sus más hondas raíces, con el remedio más urgente y expeditivo...*"

La *Veü de la Selva* tornava a atacar el 10 de juny. Es queixava que al no haver fet res l'ajuntament, la notícia s'havia escampat i tota la província sabia què hi havia en els baixos de l'ajuntament. Es queixava l'editorial que en el passat Aplec de Farners les banderes catalana i espanyola onejaven al vent tocant el rètol del cafè Novedades "*no gosant emperó tocar-la per no contaminar la sang vermella del invicte Jofre, estereotipada en les quatre barres de nostra bandera, amb les toxines del vici i el virus de la corrupció,*" i demanava "*per el bon nom de nostra ciutat, per amor a Catalunya, per l'honor d'Espanya, no podem consentir que les banderes de la Pàtria onegin damunt d'un centre d'inmondícies*".

Finalment, el 13 de juny el diari La Publicitat sota l'epígraf "*Perqué serveixen els Diputats?*" explicava els fets, el punt de separació a què s'havia arribat entre la societat civil i l'ajuntament i denunciava: "*En la Casa Comunal hi ha excel.lents regidors partidaris d'en Ventosa i Calvell. No sabem que aquests ni els seus amics hagin requerit l'acció decissiva del seu diputat. I doncs, si no ha de servir per casos fulminants de vergonya pública i social, perquè ha de servir un diputat a Santa Coloma de Farners?*" No hi ha dubte, i no és aquest el moment ni el lloc de comentar-ho, que la premsa, polititzada, aprofitava qualsevol ocasió per carregar-se els "enemics polítics"

L'ajuntament reaccionà i finalment es tancà el Café Novedades. Però no s'acabaren les cases de barrets a Santa Coloma. On hi ha una demanda, sorgeix una oferta. La solució fou discreta: lluny de l'ajuntament, a l'entrada del poble pel carrer Camprodón, s'instal.là, ara sí, una vertadera casa de putes; "can Tres" se'n deia, per les tres pessetes que costava fer el que es va a fer en aquestes "*casas del mal vivir*". Res d'espectacles, res de commoció pública: fer la feina, sigilosament, i marxar. Així ho va ordenar l'ajuntament el qual,, escarmentat, va incloure el tema de la prostitució en les

seves ordenances municipals de l'any 1924. Sense comentaris, perquè no calen, us transcric com l'alcalde Ricard Vidal Delàs, va organitzar la prostitució a Santa Coloma:

Art. 164.- Por razones de moral pública y policía, el Ayuntamiento podrá no autorizar la instalación de las casas de lenocinio en la planta baja de edificios o en calles de notoria concurrencia.

Art 165.- Las aberturas de las mismas deberán tener constantemente cerradas sus persianas o tiradas las cortinas

Art 166.- En tales casas deberán sus dueños facilitar la entrada de la Autoridad o sus agentes a todas horas

Art 167.- Los dueños darán inmediata cuenta por escrito a la Alcaldía del movimiento de pupilas expresando sus verdaderos nombres y apellidos; su naturaleza, edad, nombre con que se la conoce en la casa, procedencia y fecha del último reconocimiento facultativo

Art 168.- Las menores de edad deberán justificar el consentimiento de sus padres. Semanalmente las prostitutas solicitarán una inspección facultativa sanitaria. Bajo la responsabilidad de la dueña se retirarán del tráfico las que resulten enfermas y se castigará severamente las que pretendan ocultar su enfermedad

Art 169.- A las prostitutas o mujeres de mala vida se les prohíbe terminantemente:

a) Exhibirse en calles, paseos, plazas o establecimientos concurridos

b) Entretenerse bajo ningún pretexto en ninguna casa particular o establecimiento público

c) Alternar con jóvenes menores de diez y ocho años

ch) Salir de la casa de su tráfico con vestidos provocativos o que desdigan de las buenas costumbres

Art 170.- Queda terminantemente prohibido la entrada de personas menores de diez y ocho años en las casas de prostitución bajo ningún pretexto"

El negoci funcionà al llarg dels anys trenta i com us podeu imaginar, el dilluns, dia de mercat era quan tenia més èxit. La victòria franquista s'emportà aquesta alegria del poble. El 20 de juliol 1939, en la sessió de Plens de l'ajuntament s'interpel·là l'alcalde, per saber com estava l'assumpte de la casa de prostitució" y *el sr alcalde recabó un amplio voto de confianza para resolver como piensa hacerlo y en forma radical, lo pertinente.*" Deu dies més tard, es tancava definitivament "Can Tres" i es perdia un dels referents de la capitalitat comarcal.